

reflectând dinamismul revoluționar al societății noastre, să fie demne, prin valoarea lor, de impresionantele împliniri ale prezentului; să dea expresie artistică, urmînd chemarea secretarului nostru general, măreției omului contemporan, în a cărui fizionomie spirituală să fie sintetizate esența umanist-revoluționară a societății noastre, grandoa-rea și semnificația istoriei pe care o făurim. Identificînd viața teatrului cu viața societății, vom fi profund preocupați să amplificăm, într-o înțelegere superioară, cadrul de afirmare a originalității personalităților creatoare, spre a investi arta teatrală cu o mai marcată notă de inedit și varietate, pentru că valoarea unei culturi este validată, în ultima instanță, de calitatea o-relor, de rezistența lor artistică și de relieful personalităților creatoare.

Sîntem chemați să intensificăm acțiunea modelătoare a teatrului, să-i sporim forța de penetrație în masă, prin noi modalități de spectacol. În vederea accentuării procesului de educație patriotică a maselor, în spiritul respectului față de trecut, al dragostei față de prezent, al încrederii în viitorul țării, ca o formă specifică de contribu-

ție la îmbogățirea epopeii naționale, ne propunem, de pildă, să realizăm în aer liber, pe marea scenă a istoriei naționale, spectacole populare, veritabile „sărbători ale cetății”, cu piese de evocare a trecutului de luptă; să generalizăm spectacolele de sunet și lumină, în care cuvîntul, muzica, ecerajul pot produce o răscolitoare emoție artistică, însuflețind mărturia gravă, de necontestat, a vestigiilor și monumentelor unei istorii scrise prin înălțătoare fapte de eroism de un popor ale cărui aspirații supreme au fost întotdeauna progresul social, libertatea și neafirmarea.

Animați de conștiința răspunderii pe care o avem față de societate, în acest moment, cînd trebuie să integrăm mai profund teatrul în viața patriei, ne angajăm în fața partidului să milităm cu convingere pentru continuă perfecționare a activității instituțiilor de spectacol, pentru creșterea rolului educativ al acestora, prin creații de o elevată calitate artistică, cu nobila finalitate de a spori aportul maselor la opera de ridicare a societății noastre pe treapta superioară a socialismului multilateral dezvoltat și a înaintării spre comunism.

PONDEREA TEATRULUI ÎN CADRUL CULTURII SOCIALISTE

■ VALENTIN
SILVESTRU

Lucrările Congresului educației politice și al culturii socialiste au, în aceste zile, o mare densitate. E și firesc; în cursul dezvoltării s-au acumulat, și în acest domeniu, un număr foarte mare de probleme care-și revendică dezbaterea și solicită soluții în sensul noilor realități. De aceea, pornind de la experiența partidului nostru, care a organizat congrese periodice pentru alte categorii de activiști și oameni ai muncii din industrie și agricultură, propun ca și Congresul educației politice și al culturii socialiste să nu rămî-nă un eveniment singular, să se instituționalizeze, să aibă loc cu o periodicitate asemănătoare celorlalte manifestări evocate.

Vă rețin atenția, onorat prezidiu și respectat auditoriu, asupra unor aspecte pro-

blematică dintr-un domeniu artistic care e, azi, la noi, extrem de popular, domeniul teatrului.

Înainte de a expune o conferință pe teme artistice, într-o sală de 1000 de oameni, am întrebat dacă printre cei prezenți este cineva care n-a fost niciodată la teatru. Întrebarea a stîrnit ilaritate; nu, nu era nimeni care să nu fi fost vreodată spectator. Totuși, în urmă cu numai un sfert de secol, la o asemenea întrebare s-ar fi primit multe răspunsuri negative. De atunci, odată cu dezvoltarea literelor și artelor, teatrul și-a sporit și el considerabil spațiul de activitate și raza de acțiune, ponderea sa în cadrul culturii socialiste a devenit remarcabilă. În majoritatea județelor țării, in-

situația teatrală e principalul for irradiant de cultură, emblemă spirituală a ținutului.

După Congresul al XI-lea al partidului, creația teatrală a primit un impuls puternic. În timp ce în multe țări teatrele se închid sau capătă alte destinații, iar numeroase trupe sînt obligate să itinezze veșnic, fără local stabil, la noi s-au dat în folosință noi spații teatrale, clădirile Teatrelor Naționale din București, Craiova și cea a Teatrului de Stat din Tg. Mureș fiind adevărate palate ale culturii, cu o dotare tehnică de nivel mondial și cu posibilități vaste de desfășurare a activității. În ultimii cinci ani s-au prezentat pe scenele țării peste 300 de piese românești. S-au afirmat peste 30 de regizori tineri. În majoritatea colectivelor teatrale a scăzut sensibil media de vîrstă a trupeii actricești. Cifra spectatorilor e în creștere, iar în ultimele două stagioni s-a înregistrat o affluentă de public neobișnuită.

Au avut loc și continuă să se organizeze festivaluri zonale însoțite de dezbateri de creație, simpozioane de teatrologie, colocvii pe specialități, unele instituționalizîndu-se, cum sînt cele de la Piatra Neamț, Cluj-Napoca, Bacău, Bîrlad, Satu Mare, Iași, Timișoara, Craiova și, evident — deși, din păcate, nu în primul rînd —, București. Un rol însemnat în inițierea acestor forme de opinie publică specializată și în stimularea lor îl are Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale, secția de critică a asociației asigurînd, îndeobște, cadrul colocvial.

Totuși, între potențialul creator actual al mișcării teatrale românești și numărul realizărilor memorabile e un decalaj pe care, în unele perioade, îl face și mai sesizant aglomerările de piese fără suflu și cu idei mici, sărace artistic, neatrăgătoare, și felurite bagatele din cîmpuri literare străine — care nici nu rezistă în confruntarea cu cele mai bune drame și comedii românești —, precum și spectacole mediocre, înghetate meșteșugărește, în pripă, cu coeficient redus de gândire. În unele din aceste cazuri factorii responsabili din teatre invocă dificultăți administrative sau de altă natură. Dar, de vreme ce, în aceleași condiții, unele instituții alcătuiască și realizează programe ambițioase și originale, iar altele lincezesc în platitudine și anonim, înseamnă că în acest domeniu acționează și puternice elemente subiective, cum ar fi îndrăzneala creatoare sau, respectiv, lipsa de îndrăzneală, capacitatea de a reuni talentele într-un efort de ansamblu bizuit pe idei novatoare, sau incapacitatea de a angaja echipa de creație pe un drum fertil.

Acum capătă și în domeniul teatral o importanță nouă factorul de conducere și modalitățile moderne de conducere colectivă calificată. Comitetele de oameni ai muncii din teatre ar avea nevoie de sprijinul unor foruri de lectură prealabilă; noi avem o admirabilă tradiție, a comitetului de lec-

tură, alcătuit din scriitori, artiști, critici și istorici literari, comitet care studia piesele și le recomanda, adevînd programul literar la necesitățile instituției. Acum, sarcina aceea stă, în multe cazuri, pe umerii unui singur secretar literar, iar în alte cazuri nu stă pe umerii nimănu. Direcția instituțiilor de spectacole din Consiliul Culturii și Educației Socialiste a avut, în ultimii doi ani, cîteva remarcabile inițiative de constituire a unei metodologii repertoriale. S-a întocmit, pentru prima oară în țara noastră, o cataloghiere a tuturor pieselor românești. Se fac anual studii asupra mișcării pieselor, echilibrului compartimentelor repertoriale, indicilor de prezență ai diverselor literaturi pe afișul global al unei stagioni. Dar acest efort se cuvine a fi depus, pe latura sa principală, în primul rînd de către teatre.

Marile deosebiri de putere artistică a instituțiilor de artă teatrală ridică și problema unei posibile reconfecțiuni a hărții teatrale a țării în contextul mutațiilor esențiale care s-au produs în ultimele două decenii în geografia politică, economică și culturală a patriei. La treizeci de kilometri de Cluj-Napoca există un teatru, la Turda, care nu-și justifică existența, sînt perioade în care trupa locală dă în oraș cîte două reprezentații pe lună; aici ar putea fi o filială a Naționalului clujean. În schimb, în orașul Hunedoara nu există teatru. Sînt și alte situații asemănătoare. În același timp, se conturează și o problemă nouă, aceea a studierii modului în care anumite teatre mari din țară, Teatrele Naționale, Teatrul din Tg. Mureș, cele din Arad, Constanța, Brașov și altele s-ar putea profila ca centre de cultură teatrală, cu un program complex de manifestări, în care să intre nu numai spectacolele obișnuite, și în care, pe baza muzeului, a bibliotecii și cu sprijinul unui colectiv de activiști să se desfășoare un ansamblu de cercetări și inițieri teatrale, sesiuni teatrologice, cursuri de formare și instruire a artiștilor amatori, confluente fertile între teatru, poezie, muzică, pictură, artă decorativă, și unde, evident, să fie sediul unor acțiuni periodice de anvergură republicană.

Firește, toate acestea solicită un program vast și foarte cuprinzător, pe o perspectivă mai îndelungată, nu numai de la o stagionă la alta, cum se face, în genere, acum. Acest program presupune și o mai sistematică difuziune în teritoriu a celor mai bune spectacole românești, precum și măsuri de pătrundere, în straturi mai adînci ale populației, a operei teatrale. Poate că ar fi nimerit să se țină festivaluri de teatru național și în orașe unde nu există instituție profesionistă, ca de exemplu la Drobeta-Tr. Severin ori la Tulcea, Bistrița, Hunedoara, Vaslui. Firește, dacă s-ar ține anual, s-ar traduce deplin în viață recomandarea făcută

în cuvîntarea atît de bogată în substanță a tovarășului Nicolae Ceaușescu, de a se asigura cel mai larg cadru emulativ talentelor artistice. În foarte cuprinzătoarea Expunere a secretarului general al partidului s-a vorbit și despre sarcinile criticii literare și artistice. Critica teatrală își are partea ei de merit în afirmarea puternică a acestei arte și a cunoscut și ea, în ultimii ani, o creștere în direcția studiului teoretic, a analizei specializate; au apărut și aici talente noi. Totuși, noi nu dăm încă artei teatrale tot ajutorul necesar, ne cantonăm adesea în recenzie rutinieră — generalizînd vag experiențele înaintate — rămînem la adjectivări și clișee verbale, combatem inefficient platitudinea, impostura, nu contribuim îndestul la ierarhizările de valoare, la etalonarea calitativă a ceea ce e autentic în arta modernă

și la discernerea a ceea ce e fals și mimetism. Nu sînt de acord cu cei ce se interesează numai de teatrul local, fie el chiar cel din București. Există un singur teatru românesc, cu 43 de scene, criticul dramatic veritabil e al întregului teatru național, el elaborează puncte de vedere pentru toți artiștii, face educația estetică a tuturor spectatorilor, e în serviciul întregii mișcări, sarcinile sale nu pot fi niciodată partializate.

E cert că, în lumina comandamentelor de partid, a marilor sarcini ideologice ale activității culturale, ne revine tuturor celor ce sîntem legați, într-un fel sau altul, de mișcarea teatrală îndatorirea de a sprijini această splendidă artă în efortul ei spre o calibrare contemporană a creației și spre o cît mai mare apropiere a ei de publicul firesc, care, azi, la noi, e întregul popor.

PROPAGAREA ȘI VALORIFICAREA CREAȚIEI ORIGINALE

■ SINKA
KAROLY

Vă rog să-mi permiteți să supun atenției dumneavoastră cîteva probleme ale activității noastre, care ne frămîntă nu numai pe noi și pe care le consider, de aceea, probleme generale.

„Spune-mi care îți este repertoriul și îți spun ce fel de teatru ai” — se spune pe la noi. Și trebuie să recunoaștem că, de multe ori, cînd sîntem întrebați, dăm răspunsuri evazive, șovăim, revenim, modificăm, în loc de un răspuns dăm explicații. Nu e de competența noastră să căutăm vinovatul și ar fi și dificil de găsit în acest mare mecanism, de funcționarea căruia depinde, în ultimă instanță, eficiența activității politico-educative, a cărei piatră de încercare rămîne contribuția adusă la propagarea și valorificarea creației originale. Dacă nu mă înșel, pe lângă multe preocupări, cele mai spectaculoase rezultate cu care se poate mîndri Direcția instituțiilor de spectacol artistic este serioasa muncă depusă în comandarea, achiziționarea și recomandarea unor texte noi, valoroase, care să acopere o mare gamă tematică, care să dezbată, cît mai

diversificat, problematica, viața, aspirațiile omului societății noastre, harnic și devotat constructor al propriului viitor, preluînd, de fapt, o sarcină a teatrelor, care și ele au această obligație. Un număr imens de piese în premieră absolută au fost jucate în ultimii ani de teatrele noastre (numai la Teatrul Maghiar de Stat din Timișoara s-au jucat de aproape trei ori mai multe piese decît înainte de 1970). Dar, dacă în comandarea de piese noi Direcția instituțiilor de spectacol artistic a reușit, în recomandarea lor, în drumul lor către teatre, se mai întîmpină greutăți. Credem că soluționarea acestei probleme nu este prea dificilă, mai ales cu mijloacele moderne de multiplicare. Nu cred că autorii ar avea ceva împotriva ca piesele lor să fie prezentate pentru prima dată în provincie, unde există o mobilitate mai mare în includerea lor în planul de premiere. Chiar și teatrul nostru se poate mîndri cu o seamă de premiere absolute cu piese originale autohtone.

Teatrele maghiare depun tot efortul pentru a-și aduce contribuția la munca de mo-